

Věc C-500/22

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

22. července 2022

Předkládající soud:

Tribunal Supremo (Španělsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

19. července 2022

Navrhovatelé:

Novo Banco, S. A. — Sucursal en España

Banco de Portugal

Fundo de Resolução

Odpůrkyně:

Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S. L.

Předmět původního řízení

Nepodřízený dluhopis vydaný španělskou pobočkou portugalské úvěrové instituce — Nabytí španělskou společností na sekundárním trhu — Vstup do smluvního postavení a zrušení tohoto vstupu ze zákona — Nařízení španělské pobočce subjektu, který vstoupil do smluvního postavení, aby vyplatil kupující pravidelný výnos a splatil jmenovitou hodnotu dluhopisu — Odvolání a kasační opravný prostředek

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Po sobě jdoucí rozhodnutí o reorganizačních opatřeních přijatá domovským členským státem úvěrové instituce — Směrnice 2001/24/ES — Zřízení „překlenovací banky“ — Opatření, která nebyla zveřejněna tak, jak požaduje směrnice 2001/24 — Uznání účinnosti rozhodnutí hostitelským členským státem

— Výklad směrnice 2001/24 — Slučitelnost se základním právem na účinnou soudní ochranu, obecnou zásadou právní jistoty, obecnou zásadou zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti a základním právem na vlastnictví

Předběžné otázky

1. Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které nebylo zveřejněno v souladu s čl. 6 odst. 1 až 4 směrnice 2001/24, slučitelný se základním právem na účinnou právní ochranu podle článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (Listina), obecnou zásadou právní jistoty a zásadou rovnosti a zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti podle čl. 21 odst. 2 Listiny?

2. Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, jež převedlo zpět na banku v selhání, na niž se vztahují reorganizační opatření, povinnosti a závazky vyplývající z nepodřízeného dluhopisu, který nabyla třetí osoba, když byly tyto povinnosti a závazky součástí majetku „překlenovací banky“, slučitelný se základním právem na vlastnictví podle článku 17 Listiny a obecnou zásadou právní jistoty?

Uplatňovaná unijní judikatura a předpisy unijního práva

Judikatura

Rozsudek ze dne 21. května 2019, Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě), C-235/17, EU:C:2019:432

Stanovisko ze dne 19. listopadu 2020, Banco de Portugal a další, C-504/19, EU:C:2020:943

Rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Banco de Portugal a další, C-504/19, EU:C:2021:335

Rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další, C-83/20, EU:C:2022:346

Předpisy

Smlouva o fungování Evropské unie: článek 122

Listina základních práv Evropské unie: články 17, 21, 38, 47, 51 a 52

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí: body 11 a 12 odůvodnění; články 1, 2, 3, 4, 6, 13 a 14

Nařízení Rady (EU) č. 407/2010 ze dne 11. května 2010 o zavedení evropského mechanismu finanční stabilizace

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012

Uplatňovaná judikatura Evropského soudu pro lidská práva (ESLP)

Rozsudek ze dne 19. března 1997, Hornsby v. Řecko, EC:ECHR:1997:0319JUD001835791

Rozsudek ze dne 26. února 2002, Del Sol v. Francie, EC:ECHR:2002:0226JUD004680099

Uplatňované předpisy vnitrostátního práva

Vnitrostátní právo hostitelského státu (Španělsko)

Ley 6/2005, de 22 de abril, sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (zákon 6/2005 ze dne 22. dubna 2005 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí): článek 19. Tento předpis představuje provedení směrnice 2001/24 do španělského práva.

Vnitrostátní právo domovského státu (Portugalsko)

Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (obecný režim úvěrových institucí a finančních společností). Tento předpis představuje provedení směrnice 2001/24 do portugalského práva.

Různá rozhodnutí přijatá Banco de Portugal (portugalská centrální banka) o „opatřeních k řešení krize“ portugalské instituce Banco Espírito Santo, S.A.: zejména rozhodnutí ze dne 3. srpna 2014, 11. srpna 2014, 13. května 2015 a 29. prosince 2015

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Portugalská instituce Banco Espírito Santo, S. A. (dále jen „BES“) měla ve Španělsku významné obchodní zastoupení prostřednictvím své pobočky (dále jen „BES España“).
- 2 Kvůli krizi společnosti BES přijala Banco de Portugal od srpna 2014 řadu rozhodnutí o reorganizaci tohoto subjektu prostřednictvím „opatření k řešení krize“.
- 3 V prvním z těchto rozhodnutí bylo rozhodnuto o zřízení „překlenovací banky“ nazvané Novo Banco, S. A. (dále jen „NB“), na kterou se částečně převádí obchodní činnost společnosti BES.

- 4 Mezi položkami, které byly tímto rozhodnutím převedeny, byly některé nepodřízené dluhové nástroje vydané společností BES s názvem „Obligaciones Sénior NB 6,875 % venc. Julio de 2016“.
- 5 Totéž rozhodnutí však upřesňovalo, že Banco de Portugal může „kdykoli převést zpět“ mezi společnostmi BES a NB „aktiva, pasiva, majetek a spravovaná aktiva“, pod podmínkou, že dodrží portugalské právní předpisy.
- 6 V souladu se zákonem 6/2005 zveřejnila Banco de España (španělská centrální banka) v průběhu téhož roku (2014) v Boletín Oficial del Estado (BOE) velmi stručné oznámení, v němž se zmiňuje o sdělení, které obdržela od Banco de Portugal ohledně reorganizačních opatření, s upřesněním, že došlo k „částečnému“ převodu obchodní činnosti na společnost NB, která bude pokračovat „bez přerušení v běžné činnosti“ společnosti BES, a že v důsledku toho se BES España stala pobočkou společnosti NB.
- 7 Společnost Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S. L. (dále jen „POSB“), nabyla na konci roku 2014 na sekundárním trhu dluhopis „Obligaciones Sénior NB 6,875 % venc. julio de 2016“.
- 8 Dluhopis vydala původně BES España, ovšem v době tohoto nabytí za něj odpovídala Novo Banco, S. A., Sucursal en España (dále jen „NB España“) na základě rozhodnutí Banco de Portugal.
- 9 Při splatnosti první splátky dluhopisu vyplatila NB España společnosti POSB odpovídající výnos.
- 10 Na konci roku 2015 Banco de Portugal vyjasnila status reorganizace dalšími rozhodnutími. Tato rozhodnutí zahrnovala zejména účinný „zpětný převod“ nepodřízených dluhových nástrojů ze společnosti NB na společnost BES.
- 11 Rozhodnutí z roku 2014 ani rozhodnutí z roku 2015 nebyla ve Španělsku zveřejněna tak, jak vyžaduje článek 6 směrnice 2001/24, tedy zveřejněním výtahu z rozhodnutí v Úředním věstníku Evropské unie a ve dvou celostátních denících v každém hostitelském členském státě, v úředním jazyce nebo jazycích těchto států, s přesným uvedením účelu a právního základu rozhodnutí, lhůt pro podání opravných prostředků, data uplynutí uvedených lhůt a kontaktních údajů orgánů příslušných pro projednání opravného prostředku.
- 12 V roce 2016 bylo v Portugalsku zahájeno likvidační řízení týkající se společnosti BES. Nebylo zjištěno, že by ve Španělsku byly zveřejněny informace požadované článkem 13 směrnice 2001/24, ani že došlo k individuálnímu informování věřitelů, jak vyžaduje článek 14 téže směrnice.
- 13 Po splatnosti dluhopisu nevyplatila NB España společnosti POSB odpovídající výnos, ani jí nesplatila jmenovitou hodnotu dluhopisu.

- 14 Na mimosoudní stížnost společnosti POSB společnost NB España odpověděla, že rozhodnutí Banco de Portugal z roku 2015 byly závazky spojené s tímto dluhopisem „převedeny zpět“ na společnost BES.
- 15 V roce 2017 POSB společnost NB España požadovala vyplacení výnosu odpovídajícího poslední splátce dluhopisu a splacení jmenovité hodnoty.
- 16 NB España vznesla námitku nedostatku pasivní legitimace: uvedla, že závazky spojené s dluhopisem byly „převedeny zpět“ na společnost BES.
- 17 Soud prvního stupně a v odvolacím řízení Audiencia Provincial (provinční soud) námitku zamítly a žalobě společnosti POSB vyhověly.
- 18 V souladu se zákonem 6/2005 zveřejnila Banco de España v průběhu roku 2019 v BOE další oznámení, které zmiňovalo nové sdělení Banco de Portugal o reorganizačních opatřeních obsažených v rozhodnutích z let 2014 a 2015.
- 19 Toto oznámení rovněž nesplňovalo podmínky stanovené směrnicí 2001/24: obsahovalo sice obsáhlý přepis opatření, ale nikoliv informace o lhůtách (datech) pro podání opravných prostředků a kontaktní údaje orgánů příslušných pro projednání opravných prostředků.
- 20 Společnost NB España podala proti rozsudku provinčního soudu kasační opravný prostředek k Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) (který je předkládajícím soudem). Ten povolil, aby Banco de Portugal a veřejnoprávní subjekt Fondo de Resolución (Fond pro řešení krizí) vystupovaly v řízení jako zúčastněné strany ve stejném postavení jako NB España. Fond pro řešení krizí podléhá Banco de Portugal a drží 25 % kapitálu společnosti NB.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 21 Stejně jako v jiných případech projednávaných před španělskými soudy ve věci společnosti BES España, NB España tvrdí, že není pasivně legitimována (přestože pokračuje v bankovní činnosti bývalého subjektu ve stejných kancelářích a se stejnými zaměstnanci). V tomto případě poukazuje na to, že závazek, který je předmětem žaloby, na ni byl převeden v prvních rozhodnutích Banco de Portugal, ale v roce 2015 byl „převeden zpět“ na společnost BES. Dále tvrdí, že směrnice 2001/24 ukládá španělským soudům povinnost uznat účinnost všech těchto opatření.
- 22 POSB, NB España, Banco de Portugal ani Fond pro řešení krizí nejsou proti podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Všechny strany předložily svá stanoviska, aby napomohly správné formulaci žádosti.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 23 Předkládající soud obecně uvádí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká souladu výkladu směrnice 2001/24 s některými základními právy a obecnými zásadami unijního práva. Zdůrazňuje, že tento předmět spadá do oblasti působnosti unijního práva, a odkazuje za tím účelem na rozsudek ve věci C-83/20.
- 24 Konstatuje též předpoklady pro podání žádosti: otázky jsou relevantní pro řešení sporu, neexistuje žádné rozhodnutí Soudního dvora, které by v tomto ohledu vykládalo právo Unie, výklad tohoto práva neposkytuje zjevnou odpověď a proti rozsudku, který vydá, není přípustný opravný prostředek.
- 25 Poté vysvětluje, že pro žádost zvolil tento případ, protože jde o příklad případů tohoto druhu, a že vyřizování ostatních žalob tohoto druhu bylo pozastaveno do vynesení rozsudku Soudního dvora.
- 26 Předkládající soud uvádí konkrétně tři argumenty, jeden pro každou položenou předběžnou otázku.
- 27 Na prvním místě se zabývá významem toho, že „opatření k řešení krize“ (na nichž založen částečný převod a „zpětný převod“ mezi společnostmi BES a NB), nebyla ve Španělsku zveřejněna, a uvádí následující.
- 28 Opatření přijatá Banco de Portugal ve vztahu ke společnosti BES a založení společnosti NB představují reorganizační opatření ve smyslu směrnice 2001/24 (jak bylo potvrzeno rozsudkem ve věci C-504/19). BES se tím, že přišla o svá aktiva, stala bankou v selhání.
- 29 Je-li pravděpodobné, že reorganizace postihne práva třetích osob mimo domovský stát instituce (protože instituce má pobočky v jednom nebo více hostitelských členských státech) a proti reorganizaci lze podat opravný prostředek v domovském členském státě, ukládá směrnice 2001/24 domovskému členskému státu povinnost zveřejnit opatření v Úředním věstníku EU a ve dvou celostátních denících v každém hostitelském členském státě v jazyce nebo jazycích tohoto státu. Zveřejnění poskytne potřebné informace o opatřeních a dostupných opravných prostředcích.
- 30 V projednávaném případě k žádnému takovému zveřejnění v souvislosti se společností BES ve Španělsku nedošlo.
- 31 Zveřejnění, které provedla Banco de España v roce 2014, nesplňovalo požadavky směrnice 2001/24. Bylo příliš stručné a dokonce zavádějící, pokud jde o plnou kontinuitu mezi společnostmi BES a NB; každopádně neinformovalo o možnosti „zpětného převodu“, kterou již tehdy Banco de Portugal měla. Zveřejnění, které provedla Banco de España v roce 2019 sice obsahovalo dostatečné informace o reorganizačních opatřeních, včetně možnosti „zpětného převodu“, ovšem nikoli o dostupných opravných prostředcích (tato informace by kromě toho v té době již

nebyla aktuální);, kromě toho k němu došlo až po nabytí dluhopisu společností POSB i po zahájení původního řízení.

- 32 Podle stanoviska ve věci C-504/19 bylo na jednání v dané věci konstatováno, že španělský tisk o reorganizaci společnosti BES hojně informoval a že to některým španělským investorům umožnilo, aby v Portugalsku podali proti opatřením opravný prostředek.
- 33 Dokumentace předložená samotnou Banco de Portugal v projednávané věci však potvrzuje, že informace zveřejněné španělským tiskem o reorganizaci (i o závazcích vyloučených z převodu mezi společnostmi BES a NB) byly obecné. Tyto informace zahrnovaly nadto tvrzení zainteresovaných osob, že klienti nebudou dotčeni, která vedla k přesvědčení, že mezi společnostmi BES a NB bude plná kontinuita.
- 34 Španělský tisk se zejména nezmínil o možnosti „zpětného převodu“ ze společnosti NB na společnost BES, kterou měla Banco de Portugal již od srpna 2014.
- 35 Nedostatečnost těchto informací potvrzuje právě skutečnost, že v Portugalsku bylo podáno Španěly pouze šest opravných prostředků, přestože ve Španělsku byl reorganizací společnosti BES postižen velký počet osob.
- 36 Je pravda, že podle směrnice 2001/24 nabývá reorganizace účinnosti vůči věřitelům bez ohledu na zveřejnění. Cílem tohoto ustanovení je však pravděpodobně zajistit účinnost opatření v naléhavých situacích, kdy je rozhodující čas. Lze pochybovat o tom, že toto ustanovení připouští, aby účinky opatření na práva klientů a konkrétní opravné prostředky nebyly zveřejněny tak dlouho, jako v tomto případě.
- 37 Kromě toho ani zahájení likvidačního řízení týkajícího se společnosti BES nebylo zveřejněno ve Španělsku podle požadavků směrnice 2001/24. To zabránilo tomu, aby španělští věřitelé přihlásili do tohoto řízení své pohledávky.
- 38 Banco de Portugal tvrdí, že opatření (nebo alespoň část svých rozhodnutí) zveřejnila v souladu s požadavky směrnice 2014/59, která byla v té době již platná, a že je zveřejnila na internetu v portugalské i v angličtině.
- 39 Stanovisko ve věci C-504/19 však vyvolává pochybnosti o použitelnosti směrnice 2014/59 na tento případ. Směrnice 2014/59 každopádně nemění povinnost zveřejnění, kterou směrnice 2001/24 ukládá v případech, jako je tento.
- 40 Sama směrnice 2001/24 nadto odůvodňuje tuto povinnost zveřejnění tím, že je nutné zabránit diskriminaci na základě státní příslušnosti (i nepřímé) mezi věřiteli z domovského členského státu a věřiteli z hostitelského členského státu.
- 41 Skutečnost je taková, že španělští investoři mohli být diskriminováni ve srovnání s portugalskými investory: jelikož rozhodnutí Banco de Portugal (a konkrétně možnost „zpětného převodu“) nebyla ve Španělsku řádně zveřejněna, nevěděli, že

pořízení dotyčných dluhopisů není bezpečnou investicí, protože odpovědnost za ně se mohla vrátit bance v selhání (BES).

- 42 Toto zveřejnění vychází kromě toho ze zásady právní jistoty: dotčené osoby musí přesně znát svá práva a povinnosti, aby mohly na opatření vhodně reagovat. Soudní dvůr rozhodl, že v případech, kdy opatření mohou mít finanční důsledky, se zásada právní jistoty uplatní s obzvláštní přísností (rozsudek ve věci C-504/19).
- 43 V projednávaném případě je obzvláště důležité, že nebyla řádně zveřejněna možnost „zpětného převodu“. Když POSB získala dluhopis na sekundárním trhu, za závazky z dluhopisu odpovídala NB España, takže POSB se mohla spolehnout na dostupné informace o solventnosti „překlenovací banky“ zřízené portugalským státem. Výnos z první splátky skutečně vyplatila společnost NB España. Po splatnosti dluhopisu však NB España odmítla vyplatit výnos z poslední splátky a splatit jmenovitou hodnotu, protože tento závazek byl „převeden zpět“ ze solventní banky na banku v selhání.
- 44 Zveřejnění rovněž umožňuje účinnou soudní ochranu tím, že umožňuje podat proti orgánu, který přijal „opatření k řešení krize“, opravný prostředek. To dokládá judikatura ESLP, která vyžaduje, aby možnost podat opravný prostředek nebyla pouze „teoretická nebo iluzorní“.
- 45 Ze všech těchto důvodů lze pochybovat o tom, zda lze čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24 vykládat tak, že rozhodnutí orgánu domovského členského státu musí být uznáno v hostitelském členském státě i v případě, že nedošlo k potřebnému zveřejnění.
- 46 Na druhém místě se předkládající soud zabývá možností, že mohlo dojít k nepřiměřenému zásahu do práva na vlastnictví a porušení zásady právní jistoty a uvádí následující.
- 47 Vlastnictví nepodřízeného dluhopisu spadá do oblasti působnosti základního práva na vlastnictví podle článku 17 Listiny. Podle judikatury Soudního dvora se toto ustanovení týká práv majetkové hodnoty, z nichž s ohledem na dotčený právní řád plyne právní postavení umožňující nositeli těchto práv jejich nezávislý výkon na jeho účet.
- 48 „Zpětný převod“ závazků spojených s dluhopisem nabytým společností POSB na společnost BES fakticky znamená zbavení společnosti POSB jejího majetku.
- 49 Je pravda, že vlastnické právo není absolutní: samotný článek 17 Listiny uvádí, že vlastník může být zbaven svého práva ve veřejném zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Například akcionáři o něj mohou přijít v případě řešení krize banky v selhání.

- 50 POSB však nebyla akcionářem, ani věřitelem společnosti BES: nabytím dluhopisu na sekundárním trhu se stala věřitelem společnosti NB, solventní banky, na kterou byla předtím převedena práva a povinnosti spojené s tímto dluhopisem.
- 51 „Zpětným převodem“ na společnost BES byla POSB zbavena majetku bez spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě.
- 52 Okolnost, že rozhodnutí orgánu, který „zpětný převod“ provedl, nebyla zveřejněna, jak požaduje směrnice 2001/24, může znamenat rovněž porušení zásady právní jistoty.

PRACOVNÍ DOKUMENT